

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek: ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto 10 K., za pol leta 5 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 12.— K., za Ameriko 14.— K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Papir in tiskovine dražje!

Društvo lastnikov tiskarn na Kranjskem je imelo v četrtek 10. aprila občni zbor. G. Bamberg, ki je bil 21 let predsednik društva, je z ozirom na svojo starost odklonil vsako nadaljno izvolitev. Za njegove velike zasluge za povzdigo tiskarstva na Kranjskem ga je društvo izvolilo za svojega častnega člana. — Društvo se je spremenilo v Društvo lastnikov tiskarn v Sloveniji ter izvolilo sledeči odbor: predsednik Drag. Čeč (Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani), podpredsednik A. Slatner (Kamnik), tajnik Anton Pesek (Zvezna tiskarna v Ljubljani), blagajnik Maks Hrovatin (Ljubljana), odborniki: dr. Ivan Tavčar (Nar. tiskarna v Ljubljani), Ivan Poklukar (Blasnikova tiskarna v Ljubljani) in dr. Lukman (Cirilova tiskarna v Mariboru). Izvolila se je tudi tarifna komisija in odsek za napravo enotnega cenovnika tiskovin za vso Slovenijo. — Vsled narastle draginje se je pojavilo v vseh tiskarnah močno mezdnó gibanje. Stavci in strojniki so zahtevali ne-le znatno povišanje plače, temveč tudi za vsak četrt leta nabavni prispevek za neoženjene, oženjene in za otroke do 14. leta. Po 14 dnevni pogajanjih se je slednjič dosegel s posredovanjem poverjenstva za socialno skrb sporazum, ki je naprtil lastnikom tiskarn nova občutna bremena. Primorani so torej povišati cene vsem tiskovinam. — Sklene se povišati plače tudi pomožnemu osebju in dajati učencem večje nagrade, ker tudi ti občutijo naraslo draginjo. — Zadnji čas so se podražile vse tiskarske potrebščine, zlasti pa papir in barva in mnogim tiskarnam — vsled prepovedi uvoza iz Nemške Avstrije — občutno primanjkuje papirja, barve i. dr. Pri tiskarskih potrebščinah smo žal navezani na uvoz iz Nemčije in Nemške Avstrije. V Vevčah je sicer papirnica, a ne more zdaleka zadostiti velikim potrebam. Konstatira se, da ni res, da bi slovenske tiskarne bile tako preobložene z delom, da bi ne mogle zadostiti zahtevam raznih drž. uradov. — Pokrajinskim tiskarnam se n. pr. ne daje naročil ali pa le malenkostna in tudi nekatere ljubljanske tiskarne so prezirane. Izgovor, da so uradi primorani naročati tiskovine v Nemški Avstriji torej ne drži. Seve, če imajo gospodje o tiskarstvu take pojme, kakor ga

ima dotični gospod uradnik, ki je dal pred enim mesecem vprašat po ljubljanskih tiskarnah, koliko stane 500 kg tiskovin, potem ni čudo, če vladajo take razmere. Sklene se protest, da je osnoval prometni želez. urad čisto po nepotrebnem svojo tiskarno, da odjemlje drugim tiskarnam osobe, ter izvršuje ne-le za svojo potrebo tiskovine, temveč tudi za druge stranke, čemur pa ni upravičen. Druge tiskarne morajo plačevati davke; ker se bo deficit te „državne“ tiskarne moral kriti z davki, druge tiskarne niso voljne prispevati s svojimi davki h kritju deficita podjetja, ki so ga ustanovili in ki ga vodijo — nestrokovnjaki. Nadalje se sklone, da se naprosi vlada, da ostane še nadalje v Sloveniji tiskarska obrt koncesionirana, da ne zavladajo take razmere tudi pri nas, kakor so na Hrvatskem in da se upelje carina na uvoz tiskovin iz inozemstva. Društvo lastnikov tiskarn v Sloveniji pristopi k Zvezi industrijalcev in zahteva, da se mu da v prehodnem gospodarskem uradu zastopnik.

Tiskarna v Novem mestu spada ravno tako v delokrog zgornjega društva, kakor vse tiskarne v Ljubljani, cele Kranjske in Slovenije sploh. Teda j mora tudi ona vsled vedno večjih ovir in večje draginje pri nabavi papirja ter vseh drugih tiskarskih potrebščin in vsled zvišanja delavskih mezd in draginskih ter dobavnih doklad uslužbenecem izdatno povzdigniti cene vsem tiskarskim izdelkom in posebno Dol. Novicam, če jih hoče rešiti še večje katastrofe.

Dolenjske Novice stanejo za drugo polovico leta 1919 ne 5 kron, ampak 7 kron. (Celo leto tedaj 14 kron). Cenjeni naročniki, ki so že poslali naročnino za tekoče leto, naj blagovolijo poslati še **razliko 2 kroni** pri prihodnjem plačevanju naročnine. Naročniki, ki nam za letos še niso poslali nikake naročnine, naj vpošljejo čimprej **12 kron** in ne 10 K! — Posamezne številke veljajo 30 vin. — Upamo in vljudo prosimo, da nam ostanejo vkljub tem neznosnim razmeram zvesti vsi naročniki in da nam bodo pridobili še veliko novih članov.

Pošljite darove za visokošolce!

Srebrne desetice, dvajsetice in bakrene štirjake (patakone) so vzeli iz prometa.

Tega leta so bili v samostanski družini:
P. Viljem Vindišar, učitelj in gvardijan.
P. Inocencij Koprivec, učitelj, ravnatelj in vikar.

P. Ladislav Hrovat, bivši profesor.
P. Erenfrid Zupet, bivši gimnazijski in ljudske šole učitelj.

P. Efrem Turk, organist in voditelj 3. reda.

P. Otokar Aleš, učitelj in knjižničar.
P. Gothard Podgoršek, učitelj.
P. Matej Vidmar, katehet.
P. Florus Klincec, učitelj.

Bratje lajki:

Br. Prokop Godler, slikar; br. Nepomuk Dermota, kletar; br. Tobija Kovačič, krojač; br. Sanktes Pelzl, kuhar; br. Rihard Kunst, sakristan; br. Ksaver Sattner, tretjerednik, vratar.

Leto 1895.

Snega je veliko padlo; huda zima. Dne 27. januarja je umrla gospa Barbara Vavpotič, mati zdravnika g. dr. Vavpotiča, v starosti 89 let.

Dne 10. februarja je umrl umirovljeni okrožni zdravnik dr. Valentin Bervar; bil je v vseh krogih spoštovan in priljubljen.

Franjo Neubauer:

Naša pomlad.

Čez dôle tri, čez gôr devet
pomlad je prisijala spet
do nas.

Cvetoč in mlad je njen obraz
kot moj — nekđaj!
Nje čista misel: zvončkov cvet,
vijolica: presladka želja
in kosa spev: odmev veselja,
da njen, le njen je širni svet.

Domači kraj, naš dragi raj,
pomlad je tvoja tudi zdaj
kot davno prej.

Cvetè, brstí in lesketá,
pod nebom žvrgoli in z vej.
Oj svet gorá, livad
in gózdov in vodá
in belih cest
ti vedno lep in vedno mlad!

Še moje sreče veli kras
cvetèl bi záte rad,
še mojih pesmi tožni glas
opeval tvojo bi prelest,
pozdravljal bi te tisočkrat!

*

Visokošolski vestnik.

Jugoslovanska akademska menza v Zagrebu. S tem naslovom smo osnovali jugoslovanski akademiki v Zagrebu pred dvema mesecema svojo menzo, ki naj bi nam nudila prehrano — ne dobre in ne dovolj, tega nam ne dopuščajo naše razmere — temveč le najpotrebnejšo hrano, ki naj nam omogoča študije. Okoli te kuhinje je zbrano 800 akademikov, katerim vojua ni pripomogla do sreče in blagostanja, kakor mnogim drugim srečnejšim kolegom; to je marveč 800 mladih ljudi, ki so naj-občutljiveje izkušali težo in grozo strašne štiriletne vojne, siromaki, katerim je vojna vzela vse to, kar so imeli prej, begunci z zasedenega ozemlja — sinovi razrušenih domov, taki, ki ne vedo, kje so jim starši, ki so prej skrbeli zanje. Med njimi je preko 300 akademikov iz naših slovenskih pokrajin. Podpore, ki jih dobivajo iz domovine, ne zadostujejo, z njimi se v dragem mestu Zagrebu ne morejo preživljati. Ako propade ta menza, se morajo raziti, to

vedo sami izza časov, ko še niso uživali dobrot te menze! — Jugoslovanska akademska menza pa stoji danes na robu prepada. Nenadoma so poskočile vse cene živil, zlasti mesu in masti, tako da sta menzi odprti le dve poti: Povišati hrani ceno — le malo akademikov bi zmagovalo še te denarne žrtve in menza bi izgubila svoj namen: omogočiti revnemu dijaku študije s hrano po nizki ceni — ali pa da ustavi menza svoje delovanje. S tem pa bi bilo na stotine akademikov izpostavljenih najstrašnejši bedi — gladi. Ustvarja se mlada, svobodna država. Pozvala je svoj narod na delo za kulturo in napredek. Kako pa naj stopi akademska omladina čvrsto in krepko v življenje, ako se mora za svojega izobraževanja in pripravljanja boriti za košček kruha in se ji že sedaj upogneta vrat in hrbet? Kako naj se ona neomajno postavi v boj za svoj narod in njegovo bodočnost, ako ji že sedaj zamre duh v pomanjkanju in prosjaštvu? Jugoslovanska akademska omladina se obrača do slovenske javnosti s prošnjo, da ji pomaga v tem bednem stanju. Obrača se na vse posamezne, vse zavode, občine, urade, društva in korporacije, katerim je na srcu blaginja našega naroda! Pošiljajte darove z naslovom: Prva hrvatska študijska menza v Zagrebu za Jugoslovansko akademsko menzo, Zagreb! — Franc Ferenčak, stud. med., podpredsednik; D. Bratič, cand. iur., tajnik.

Velika Bučnavas.

Dobra je misel v Dolenjskih Novicah v svrhu poprave gospodarskih potov. Le želeži je, da bi se v tem oziru res kaj potrebnega storilo kmetijstvu v napredek.

Od novomeškega kolodvora se pride po glavnem potu v četr ure hoda v Veliko Bučnavas. Pot pokriva dostikrat pedenj visoko blatna voda deževnica in blato, ki prihaja iz daljave približno 1000 metrov. Proti koncu vasi je par klancev, ki jih je zelo potrebno preložiti, ali pa višine nekoliko znižati. Pot rabi tudi mnogo ljudi iz sosednih občin, in vas zato je pripuščena le sama sebi v oskrbo.

Po daljavi 200 metrov se pride iz gornjega konca vasi v vas Ločno. Pot v vas Ločno je pa po nekaterih krajih do kolena visoko v blatu in luži.

Zgodovina

frančiškanskega samostana in cerkve v Novem mestu.

Sestavil P. Alfonz Furlan.

Dne 7. avgusta je bil zbor družbe sv. Cirila in Metoda; izvršil se je izredno veličastno. Skupščinarje s Kranjskega, Koroškega, Štajerskega in Primorskega je pozdravil na kolodvoru g. Krajec kot načelnik novomeške podružnice, potem župan g. Perko v imenu mesta in g. dr. Poznik v imenu narodnih društev. Po sv. maši, ki je bila v frančiškanski cerkvi, so imeli zborovanje v Narodnem domu.

To leto je ustanovil dr. Jos. Marinko prepotrebno dijaško kuhinjo v hiši rokodelskih pomočnikov.

Dne 23. oktobra je bila tu prva prašičja razstava. Prignali so do sto prašičev s 53 prasički. Konec kronike.

Jesen je bila nenavadno gorka, v Št. Jerneju so cvetele vijolice na vrtu.

Proti koncu novembra je zmrznil Martin Rožman v Boldražu nad Metliko.

Dne 24. februarja je slovesno obhajal kanonik Josip Hočevar zlato mašo v frančiškanski cerkvi.

V marcu je g. Krajec dal popraviti kapelo božjega groba, kjer ni našel drugega kakor oltar in golo zidovje.

25. marca je umrl vpokojeni župnik Janez Vovk, ki je mnogo let srečno vodil šentjernejsko župnijo.

G. Anton Jeršinovič v Črnomlju je bil imenovan šolskim nadzornikom za novomeške, črnomaljske in kočevske slovenske šole.

Na veliki petek je pogorelo v Toplicah kakih 20 posestnikov in tudi nekaj živine.

Na veliko nedeljo dne 14. aprila po noči okoli pol 12. ure in po polnoči drugo jutro je bil hud potres v Ljubljani in na Kranjskem. Tu so ga tudi čutili, a brez posebne škode.

5. maja je bila blagoslovljena cerkva in kapela božjega groba tik Grmskega gradu. Sezidal jo je graščak na Grmu baron Volbenk Ferdinand Mordax leta 1675., ki je ustanovil tudi 52 sv. maš, ki naj bi se opravljale v tej cerkvi zanj in za njegove sorodnike. On sam je v njej pokopan; ustanova je za frančiškanski samostan v Novem mestu.

Dne 16. maja je zapadel sneg in veliko škode napravil na Kranjskem.

24. maja in 10. junija potresni sunki na Dolenjskem.

V juniju je bilo deževno vreme in tudi toča na Hmelniku in v Beli cerkvi.

Avstro-ogrška banka je izdala nove bankovce po tisoč, petsto, sto in petdeset kron.

Dne 14. julija je zgorelo mestno skladišče poleg hiše za finančne urade.

29. julija je umrl v bolnišnici usmiljenih bratov frančiškanski brat Peter Arhar po dolgi in mučni bolezni. Umrl je po kratki bolezni Franc Viktor vitez Langer Podgoro, star 66 let.

Proti koncu julija je nastala huda vročina. 15. avgusta 1195. je bil rojen sv. Anton Padovanski v Lizboni na Portugalskem. To leto so praznovali v frančiškanskih cerkvah in po širokem svetu sedemstoletnico njegovega rojstva.

Od 13. do 20. avgusta je bil sv. misijon v Beli cerkvi, obhajanih je bilo 2046.

Dne 4. in 5. septembra je v mestu zbrovala velika skupina „Zaveze učiteljskih društev“.

Dne 14. novembra je umrl p. Erenfrid Zupet. Rojen je bil v Ljubljani dne 27. julija 1840.; v red je šel 18. septembra 1861., v mašnika posvečen 1865. Na gimnaziji je učil od leta 1868. do 1870.; na deški šoli kot učitelj od leta 1870. do 1875.; od leta 1890. do 1893. kot katehet z vso gorečnostjo v

Druga pot iz Velike Bučevasi te vodi med vaškimi njivami v bučenski gozd „Brezovec“ proti Trški gori. Ta je najbolj na razpolago vodi dežnici, kajti potna struga ima v nekaterih krajih v obsegu 5 metrov. Kako v slabem stanju je ta pot še v gozdu samem, mi je nemogoče popisati. Voda, ki se v veliki množini zbira po potni strugi, se steka v bližno rupo, kamor so ji odkazali smer že naši pradedje. Ta pot se mnogo rabi tudi radi rodnega polja. Ljudje so napravili ob potu nepotrebno stezo, zato se s tem tudi veliko rodne zemlje opustoši in pohodi.

Tretja pot te vodi iz vasi skozi Malo Bučno vas v vas Kamence. V dolgosti 100 metrov ima do 3 metre globoko strugo.

V bližini vaške kapelice je bil nekdanj most čez vaški potok, ki se je pa v sedanjem času opustošil. Zato te vodi pot čez strugo potoka tudi v sosedno vas Muhaber.

Četrta pot križa glavno pot, ki je pa le dolg graben, tako, da se že ne more imenovati več pot, ampak le spomin na nekdanjo pot.

Peta pot je stranska pot na desno konci vasi. Ta je ena najboljših potov, ker so jo dotični posestniki še precej dobro posipavali z gramozom.

Je še nekaj potov, ki jih tu ne opišem. Imajo večinoma po 3 metre globoke struge ter z grmovjem poraščene grive. Za obsekavanje nepotrebne grmovja bi se rabilo 40 dni in nasekalo do 5 voz drv in vejevja. — Ta kratki popis potov iz te blatne vasi naj zadostuje.

Dostavek: Glavna in najstarejša pot v vasi je ista, ki veže bivši most na Muhaber in teče skozi Bučno vas na Ločno; zato je tudi sedaj najgrša.

Stara je nad 2000 let, kakor vas sama. Most je bil nekdanj edini bližnji prehod po suhem iz Latovega (Cegelnice) čez Bučnovas (nekdanj Budnavas) v Ločno. Po tej poti so hodili tudi stari Rimljani pred rojstvom Kristusa pri obleganju mesta Novodunum.

Vaščani! Sosedje ste Novemu mestu, kolodvor se že veže z novimi hišami z Bučnovasjo. Pogum velja! Napnite vsa pota s tem, da ob straneh odvajate na potu se nabirajočo vodo kot gnoj na svoja polja! Napeta pota ne potrebujejo skoraj nobenega popravljanja. Kamenja je dovolj, ki pa ni najbolj potrebno. Ilovna ali drugačna potna tla so tudi dobra, da so le napeta in suha. Le eden mesec take zime, kakor je bila letošnja do sredi januarja, pa lahko napravite vsa vaška pota cestam podobna. Pokažite drugim vasem, da je Bučna vas prva se zbudila k napredku in postala zgledna vas ostalim dolenskim vasem.

Dopisi.

Iz Št. Petra. V. L. S. je priredila dne 13. t. m. v Št. Petru javen političen shod, katerega se je udeležilo prav obilo občinstva. Podpredsednik V. L. S., profesor

Remec je poročal o sedanjem političnem položaju ter nekaterih perečih zadevah kmečkega stanu. Domači župnik je pojasnjeval potrebo tesnejšega zblizanja kmetov v okrajnih kmečkih zvezah. Ljudje so se živo zavzeli za svojo stanovsko politično organizacijo. Ta dan se je formalno proglašila ustanovitev okrajne Kmečke zveze za občine Št. Peter, Šmarjeta in Belacerkev. Ostalo ni samo pri besedah. Nad 100 kmetov je prijavilo takoj prvi dan svoj pristop v Kmečko zvezo. Načelnikom okrajne Kmečke zveze je bil soglasno izvoljen Jožef Bevc, posestnik s Kija, ki je tudi predsedoval zborovanju. Na shodu so bile soglasno sprejete sledeče resolucije:

1. Zahtevamo izpremembo dohodninskega davka v tem zmislu, da se doma porabljeni pridelki ne bodo šteli med dohodke ter da se bodo upoštevali stroški za obleko in obuvale.

2. Zahtevamo, da država štiti vrednost papirnega denarja in vojnih posojil. Da ne bodo revnejši kmečki in delavski sloji preveč trpeli, naj se primerno obdavčijo vojni dobičkarji.

3. Zahtevamo, da vlada za Slovenijo nemudoma ukrene, da pride v višji šolski svet en zastopnik kmečkega stanu in en zastopnik krščansko mislečega učiteljstva. Pretežna večina šoloobvezne slovenske mladine je kršč. kmečkega stanu. Kako pridemo torej kmetje do tega, da bi niti zastopstva ne imeli pri najvišji instanci, ki odloča o šoli in načinu šolanja?!

4. Zahtevamo, da novomeški okrajni cestni odbor takoj ukrene vse potrebno za izboljšanje ceste od Novega mesta proti Št. Petru. Cesta je v skrajno slabem stanju.

5. Zahtevamo, da županstvo domače občine čimprej oskrbi popravo občinskih potov. Izboljšane občinske poti naj se za naprej porazdele v svrhu vzdržavanja posameznikom, ki jih rabijo. Kdor ne bo določenega kosa poti pravočasno popravil, naj se mu odda na dražbi v izboljšanje!

Iz Št. Jerneja. Na Velko nedeljo popoldne je bil v katoliško cerkev sprejet 28 letni pravoslavni Rus Pavel Polumarčuk. Ves obred sprejetja je bil prav lep in ganljiv. Sedaj ko je padel poglavitni zadržek zedinjena z Rimom — Carizem, je upati, da se bodo mnogi povrnili v pravi ovčnjak Kristusov. — Tako umazanih in mokrih velikonočnih praznikov pa še ne pomnimo. Krka je narastla, da je mej Št. Jernejem in Škocjanom kar velikansko morje nastalo. Koliko škode za mlade setve! Enim bode krompir segnil na njivi, drugim se spridil v kleti, kjer že pol mesca narezan leži. — Na Loki so se fantiči igrali s slamožeznico. Pri tem zgrabijo grablje 14 letnega fantiča za rokav ter mu skoro popolnoma odtrga spodnji del roke. Ker je močno izkrvavel, težko, da bi se ohranil.

Iz Belekratine se nam poroča: Velikonočni prazniki so bili na Vinici burni. Nekateri prenapete glave hočejo posne-

mati boljše. Vnzemsko nedeljo po noči so celó streljali z raznim orožjem. Eden je ranjen v nogo, da bo imel spomin za bodočnost. — V pondeljek so po rani maši demonstrirali ter odstavili župana z občinskimi odborom. — Stvar je menda zanešana od onstran Kolpe. V občini Bosiljevo se širi republikansko gibanje. Bratom Hrvatom bi želeli večje prevdarnosti, da naša skupna domovina ne bi škodo trpela.

Prešeren in Gregorčič v francoščini.

Doslej smo imeli skoraj celega Prešerna v češčini (1882 Penížek), cellega v ruščini (1901 Korš) in nemščini (1901 Vidic: zbirka prevodov različnih prelagateljev), posamezne pesmi Prešernove pa v razne jezike prevedene:

I. Začeli so Prešerna prevajati Čehi. Leta 1832. je preložil Čelakovský 4 pesmi, 1847 sta izšla v IX. števil. „Novočeske biblioteke“ še 2 njegova prevoda dveh epigramov; 1882 je objavil Penížek svoj prevod malone vsega Prešerna v Jičínu, leta 1900 je prevedel Borecký 9, Prusik 3 pesmi.

II. Takoj za Čehi so pričeli prevajati našega Prešerna Nemci. L. 1833. je predstavil Zusner 1 pesem, 1844 Rizzi dve; sledili so Anonymus, Melzer, Moos, A. in L. Dimitz, Germonik, Penn, Pace, Baumbach, Sambaber, Rudolf, Holzinger 1907. Tudi Slovenci so preložili nekaj Prešernovih pesmi: Žonta, neki Miroslav, Luiza Pesjakova in Funtek.

III. Prvi hrvaški prevod iz Prešerna je objavil Stanko Vraz leta 1864; dve leti pozneje še 2 pesmi, potem so izšli prevodi Horvatovi (1868), Deželčevići (1900) in I. Trnskega (1904).

IV. V ruščino so predstavili: 1861 Petrovskij 2 pesmi, 1862 Anonymus 1, 1890 Korš 14 (sonetni venec), 1891 do 1894 Leskovec 8, 1904 Umanov 1, 1910 Leskovec Krst.

V. Leta 1877 je predstavil Zakrajšek 1 sonet v furlanščini.

VI. Malo kesneje so jeli prelagati Prešerna v italijanščino, a žal, skoro sami Ne-Lahi: leta 1878 Hrvat Chiudina eno pesem, 1890 Hrvat Sabić 2, 1893 Slovenec Kušar 5, 1894 Slovenec Pirman 5, 1908 Slovenec Križan (Lahon, ki se je podpisoval Crociato) 1, 1885 Lah Canini eno pesem.

VII. Leta 1879 je preložil v srbsčino Anonymus 1 pesem, 1889 A. Gavrilović 2, 1895 isti 3, 1900 Marjanović Krst, 1905 Stratimirovič 3 Prešernove pesmi.

VIII. Janko Pajk je polatinil l. 1882 (v Kresu) 3 pesmi vrbskega laboda.

IX. Znani švedski slavist Alfred Jensen je objavil leta 1895 v Stockholmu švedski prevod 10 pesni Prešernovih.

X. Jaryčevskij je objavil leta 1902 v izvestju drž. gimnazije v Peremyšli 11

Prešernovih pesmi v krasnem ukrajinskem (maloruskem) prevodu.

XI. V poljščino je preložil leta 1901 Żulawski 8, 1900 Magiera 3 pesni. Že prej je bil prevedel Grabowski nekaj Prešernovih v poljščino.

XII. Prešernovo „Zdravico“ sta prevedla v bolgarščino Popov leta 1907 in Čilingirov leta 1910.

XIII. Leta 1918 mi je povedal nadporočnik dr. Béla Thallóczy v Tridentu, da je priobčil ogrski Slovenec Anton Fukár v nekem madž. socialističnem listu madžarske prevode dveh ali treh Prešernovih pesni. Videl jih pa nisem. Za prevode v druge jezike ne vem.

XIV. Ob 70-letnici pesnikove smrti pa smo zdaj dobili nekaj Prešernovih pesni v francoskem prevodu! Nedavno je izšla knjižica inženirja L. C. Meurville: „Rêves & glanes. Vers libres, chansons et poésies. Ljubljana 1919.“ (Natisnila Jugoslovanska tiskarna.) Izmed 64 strani jih je 12 praznih, 7 skoraj praznih Knjižica obsega 3 prevode iz Prešerna, 4 iz Gregorčiča, 1 iz Jenka, 1 pesem Sándorja Endrődyja iz madžarsčine, 1 pesemco (brez vrednosti) meni neznanega pesnika J. Bulluja iz istega jezika in 15 izvernih Meurvillovih. Posamezne pesmi so posvečene raznim gospem in gospodičnam ljubljanske „haute-volée“, ki jih je M. učil francoščino med letom 1915. in 1919. (Knez, Mankoč, Šlajmer, Novak, Starč, Žerjav, Ogorelec, Strubelj, Vođušek, Klešnik.) Ena je posvečena neznanici „Marjeti“, ena Otonu Zupančiču, ena Slovencem sploh, vsa knjižica pa („tale kitica cvetic iz prognanstva“) avtorjevi materi in ženi.

Zupančiču pripisujem, da je Meurville prevedel iz Prešerna 3 najlepše: Fille-mère = Nezakonsko mater, objavljeno 1847, La foi perdue = Izgubljeno vero (Nebeško sijejo oči) priobčeno slovenski in nemški 1842, in pa Sous la fenêtre = Pod oknom (Luna sije), natisnjeno prvič leta 1847. Prevodi so točni, pravilni in lepi; a peti se ne dajo po znanih napevih, ker je število zlogov različno od števil v izvirknu.

Rimi na ljubo ima nezakonski otrok „tête blonde“; jako trezen je prevod besed „Meni mladi deklici, neporočeni materi“: „Kaj mi je treba bilo tebe, ki si me s svojim rojstvom postavil izven postave?“ Ponesrečila se je prestava „svete, čiste glorie“: „la paix bénie“ (= blaženi mir!) „Srcé je moje b'lo oltar, pred bogstvo ti, zdaj — lepa stvar“, pravi Prešeren; Meurville pa je preložil takole: „Prej sem te imel za božanstvo; ti pa nisi družega nego ženska in ničemurnost!“ Dobro mu je uspela kitica: „A ton sein, le temps implacable a laissé sem galbe impeccable“ (Preš.: Otemnil ni ga časa beg, nič manj ni bel prs tvojih sneg).

Prav čedno je preložil Francoz štiri Gregorčičeve: 1) Mojo srčno kri škropite, 2) Nikar, nikar se me ne boj, 3) Sinoči je pela, in 4) Srcé človeško, sveta stvar.

Kamniku in v Novem mestu; tam je bil tudi gvardijan. 55 let star je umrl po dolgi in jako mučni bolezni; v redu je preživel 34 let.

Samostanska družina je bila to leto ista kakor lani.

Dne 29. septembra je imel v šmihelski župnijski cerkvi novo mašo p. Gabrijel Mežnaršič, reda kapucinskega iz Reke.

Od 24. do 28. oktobra je bila velika povodenj.

Letina je bila slaba, jesen pa jako ugodna.

Dne 21. novembra so tu izvolili Viljema Pfeiferja za deželnega poslanca, dolenski mesta pa dr. Ivana Tavčarja.

Zima lepa.

To leto je dajal samostan hrano opoldne in zvečer, kruh zjutraj in popoldne 4 gimnazijcem, 8 učencem ljudske šole in kruh še 7 drugim, skupaj 19 učencem. (Šolska kronika str. 3.)

Leto 1896.

15. februarja sta pogorela poda Luserja in Jarca.

Na Gori pri Sodražici je 23. februarja umrla Magdalena Gornik, daleč okoli znana po svojih zamaknenjih. Pokopali so jo dne 25. februarja.

Od 25. marca do 1. aprila je bil sv. misijon v mestu v 400 letni spomin umeščenja prvih kanonikov.

Dne 30. marca je sporočil preč. p. Placid Fabiani, provincijal, da smejo v frančiškanskih cerkvah moliti litanije vseh svetnikov treh redov sv. Frančiška in zapovedal, da naj jih molijo ob shodih tretjega reda, v devetdnevnih v čast sv. Frančiška, svetega Antona Padovanskega in sv. Bonaventur, cerkvenega učenika.

Dne 14. aprila je bil močan potres v mestu in okolici.

25. aprila je umrl Luka Jeran. Gimnazijo je obiskoval v Karlovcu. Pri njemu, še bogoslovcu, se je dr. Janez Bleweis učil čiste slovensčine. Spisal je več „Šmarnc“ in skoraj 50 let je urejeval „Zgodnjo Danico“. Bil je voditelj dijaške kuhinje in tako je pomagal mnogim revnim dijakom, da so izvršili srednje šole.

Dne 14. aprila ob pol 4. ure zjutraj potres brez vsake škode.

Dne 26. avgusta je bil prestavljen p. Matej Vidmar v Kamnik; na njegovo mesto je prišel p. Benigen Snoj iz Kamnika kot katehet in voditelj tretjega reda; sem je bil prestavljen pater Nikolaj Traven za učitelja bratov lajkov.

Domače bogoslovje so predstavili iz Gorice v Kamnik; v Gorici je ostala samo domača gimnazija.

15. oktobra so odprle šolske sestre v Šmihelu nov tečaj za gluhoneme deklice.

Dne 2. novembra je umrl v Kandiji g. I. Jakšič, umirovljeni župnik. Svoje premoženje je zapustil v dobre namene. Pokopali so ga na novomeškem pokopališču.

Prikazala se je zopet prašičja kuga v novomeški okolici.

To leto je bil imenovan dr. Anton Mahnič za krškega škofa v Istri.

Jesen mrzla; dne 8. oktobra so začeli v šoli kuriti.

Zimna je bila jako ugodna, snega malo, pomlad suha.

Letina dobra, žito prav bogato, z vinom so bili vinogradniki zadovoljni.

Leto 1897.

Samostanska družina kakor lani, samo brata Sanktes in Ksaver sta bila prestavljena, sem je prišel za kuharja br. Primož Orešnik.

S 1. januarjem so prenehali zvoniti pred odhodom vlakov s postaje.

V Ljubljani je začel izhajati mesečnik „Venec cerkvenih bratovštin“.

Dne 10. marca je umrl v Kandiji Franc Kastelic, tlgovec.

7. aprila je umrl v mestu umetniški slikar Anton Cej.

Usmiljeni bratje so začeli zidati novo bolnišnico.

3. aprila so začeli preč. g. lazarišči sv. misijon v Šmihelu pri Novem mestu.

V Parizu je zgorel bazar, v njem tudi do 130 oseb, 200 je bilo pa ranjenih; zgorela je tudi sestra naše cesarice vojvodinja Zofija Alanson.

Dne 5. maja je bil izvoljen županom g. Josip Zurc.

Letos je bila zgodnja pomlad; v maju je pa sneg zapadel tudi na Dolenskem.

Dne 24. junija je umrl preč. g. Peter Urh, novomeški prošt, vsled operacije. Bil je izvrsten govornik, priden spovednik. V svojem nastopnem govoru je rekel, da bo prijatelj otrok, varih mladine, vsem pa svetovavec, tolažnik, učitelj in dušni zdravnik. Tukaj je bil prošt 15 let. (Kron. IV. 187.)

8. julija je na Dunaju umrl goriški nadškof dr. Alojzij Matija Zorn, po dolgi bolezni.

Dne 15. julija zjutraj ob 7. uri je bil močan potres brez škode.

Dne 8. avgusta je imel svojo novo mašo v kapiteljski cerkvi g. Anton Jarc; govor je imel g. Barbo.

Kjer pravi naš goriški slavček: „Sè srcem našim ne igray“, prevaja Meurville: „Ne ulivaj torej nikdar žolča vanje!“ Napačna je prestava: „Un regard dur, c'est la folie“ (= en trd pogled, to je blaznost). Gregorčič je rekel: „En hud pogled — srcè mrjè!“ Izbira je zopet zelo srečna (Zupancičeva zasluga). Škoda, da je prevedel francoski inženir samo eno Jenkovo: Les revenants (= Širno sem izkopal jamo.) Ker so prevodi prav lepi, bi bilo želeli, da po francozi Meurville še več Jenkovih, Prešernovih in Gregorčičevih ter jih priobči v kakem našem listu.

Izmed izvirnih pesmi, ki ne kažejo več kot prav poprečen talent za pesnikovanje, moram omeniti le tiste, ki se nanašajo na slovenske stvari. Na čelu stoji pesem „Coeurs de France n'oublent pas“, posvečena slovenskemu narodu. Naj sem postavim zadnji dve strofi: „Petkrat se je osulo listje (med vojno) — vaša dežela je svobodna in ponosna, in morebiti ostanemo mi (= Francozi) na vaši zemlji kakor včeraj. Naša naklonjenost vam ostane in naše srce, bodisi blizu ali daleč, bo mislilo neprenehoma na vaše — srca Francije ne pozabljajo!“ V pesmi o kranjskih mlekaricah beremo verze: „Vous pen sez, c'est drôle, à la gent qui trôle de vendre, sans pudeur, le lait à cent Kreuzers!“ (kakor v Novem mestu!) V pesmi „Les Boeufs“ je konec vsake druge kitice slovenski refrén „Le s' obrni“ — morda je hotel reči: „Les obrni“, to je: semkaj obrni!? Meni je to uganka. — Zadnja pesem je neslana chanson (nekakšen kupel) o kranjskem fantu, ki se je izneveril Frančki (!) ter pobegnil z Micko, a se kmalu vrnil k prejšnji ljubici, ker so ga razne živali opozorile na Mickine napake. — Slovenska imena piše M. tako čudno, da jih ne morejo njegovi rojaki pravilno izgovarjati (če sploh vzamejo to knjižico v roke): Jerney, Janès; to bi Francoz izgovarjal Žerné, Žanè. Ali naj piše po slovenskem pravopisu (kot piše n. pr. Micka), ali pa po francoskem: Yernei, Yanèse, v tem slučaju tudi Mitzka, (da ne bi govorili Francozi Mika).

Saj pišejo tudi ruska imena po svoje: Pouchkine = Puškin, Bestoujeff = Bestužev, Batiouchkof = Batjuškov i. dr.

Gospod Meurville si je zaslužil našo hvaležnost s tem, da je prevedel najlepše slovenske pesmi v Voltairov jezik. Če bomo pridno kupovali njegovo knjižico, mu bomo s tem naredili pogum in veselje, da nadaljuje v prevajanju. Ivan Koštiál.

Domače in tuje novice.

Imenovanje. Za predsednika višjega šolskega sveta je imenovan g. prof. Franc Vadnjal, za njegovega namestnika pa višji šolski nadzornik dr. Ivan Grafenauer.

Podružnica „Sl. Zveze“ za novomeški in črnomaljski okraj priredi zborovanje dne 1. maja 1919 ob 2. uri popoldan v Novem mestu v fizikalni dvorani nove gimnazije. Načrt zborovanja je ta: I. Predsednik „Sl. Zveze“ Ivan Štrukelj bo del poročal: 1. Kake smeri ima „Sl. Zveza“ pri reformi šole? 2. Koliko se je že v tem kratkem času pod vlado SHS v tem smislu storilo? 3. Kakšnega dela pričakuje od članov, da postane ta v bodoče eden izmed najvažnejših činiteljev pri reformi šole. II. Pri razpravi o načrtu novega šolskega zakona se bode poleg drugih točk še posebno temeljito razpravljalo o onih, ki jih navaža 4. št. „Sl. Učitelja“ pod naslovom: „Opazke k novemu ljudskošolskemu zakonu.“ III. Pogovor o sedanjih službenih prejemkih. — Da bode zborovanje zanimivo, da bodo debate res stvarne in temeljite, vljudno se vabi vse učitelstvo brez razlike političnega mišljenja, vabijo se vsi, ki se količkaj zanimajo za šolska vprašanja. Res je danes potovanje težavno in združeno z velikimi stroški; pa komur je mar napredek šole, blagor naroda, da bode doprinesel tudi to žrtev ter se potrudil 1. maja v Novo mesto. Pridite vsi, vsi za šolo vneti, pošteno misleči od blizu in daleč! — Odbor.

50 letnico svojega poklica v zlatarski stroki je obhajal 15. aprila tudi Novomeščanom in Dolenjcem znani g. Andrej Doktorič pri tvrdki Maisetz v Ljubljani. Odkritosrčne čestitke!

Predavanja o vinarstvu. Tekom prihodnjega meseca predava vinarški nadzornik g. B. Skalický v naslednjih krajih „o perečih vprašanjih našega vinogradništva“: V nedeljo, dne 27. aprila ob 3. uri popoldne v šoli v Stopičah; v nedeljo, dne 4. maja ob pol osmih zjutraj v šoli v Vavti vasi; v nedeljo, dne 11. maja ob 8. uri zjutraj v šoli v Metliki; v nedeljo, dne 18. maja ob pol osmih zjutraj v šoli v Tržišču; v nedeljo, dne 25. maja ob pol osmih zjutraj v šoli v Sv. Križu pri Litiji in na praznik, dne 29. maja ob pol 8. uri zjutraj v šoli v Trebnjem. Želeli je, da se vinogradniki predavanj v obilnem številu vdeležujejo.

Protialkoholni zbor na drž. gimnaziji. Prihodnji ponedeljek, dne 28. t. m., ob 4. uri popoldne priredi gimnazijsko ravnateljstvo v telovadnici protialkoholni zbor za šolsko mladino. Znova je treba našo mladino ter starše in vzgojitelje resno opozoriti na zle posledice, ki jih povzročajo uživanje alkoholnih pijač. Višja šolska oblast je naročila učitelstvu, da naj z besedo in zgledom učinkovito vpliva na naš mladi rod tudi v tem pogledu ter naj ga vzgaja k zdržnosti in treznosti. Ravnateljstvo je naprosilo za predavanje načelnika „Svete vojske“ g. konzist. svetnika Janeza Kalana, ki se je vabilu najprijazneje odzval. Pridobilo pa je za predavatelja tudi g. profesorja dr. Milana Šerkota, ki bo obrazložil pogubni vpliv alkoholnih pijač na človeški organizem. Dalje nastopi kot predavatelja-pobudnika osmošolec Grum in šestošolec Skube ter dva prvošolca kot deklamatorja. Ravnateljstvo k temu sestanku vljudno vabi vse starše in vzgojitelje naše šolske mladine v zavesti, da je protialkoholni pokret ne samo narodno-kulturnega in gospodarskega, temveč tudi odločno vzgojevalnega pomena. Zato se pričakuje obilna udeležba vseh, ki jim je pri sren dobra vzgoja našega naraščaja.

Umrli je na veliki četrtki zjutraj v Sevnem Neža Rome, znana daleč na okoli pod imenom „sevniška kuharica“. Učakala je lepo starost. Zadnje mesece je vedno bolj bolehal, dokler ji ni kap pretrgala niti življenja. Počivaj v miru!

Pristojbine. Ženska javna bolnišnica v Novem mestu naznanja, da znašajo oskrbne pristojbine za I. razred 20 kron, II. razred 15 K in III. razred 5 K 50 v dnevno.

Razglas. Pri okrajnem glavarstvu v Novem mestu se bodo od 1. majnika 1919 naprej stranke sprejemale izključno le ob delavnikih od 9. do 12. ure popoldne. Ob nedeljah in praznikih ter ob delavnikih popoldne se strank ne bo sprejemalo. — Okrajno glavarstvo Novo mesto.

Novomeški sejm pretečen torek je bil živa slika „dobrodejnosti“ proste trgovine. Na trgu si videl celo dolgo vrsto samih verižnikov in verižnic in navijalcev cen, ki so prodajali — bodisi v posesti obrtnega lista ali brez istega — ljudem slabo blago po visokih cenah. Novomeški trgovci so pa lahko na pragu stali pred prazno prodajalno in gledali, kako delajo dobre „kšefte“ tuji in „čifuti“ na račun njihovih ogromnih davkov kot vojni dobičkarji. — Kje ima merodajna oblast svoje oči? Kdaj bo izčistila vlada svoje ozemlje SHS brezvestnih oderuhov? Skrajni čas je in gotovo bolj potrebno, kakor upeljava poletnega časa in nove ure.

Sladkor za čebele. Deželna vlada za Slovenijo je izposlovala v Pragi sladkor za čebele ter določila, da dobi čebelarstvo društvo za Kranjsko 3 vagona, štajersko in koroško čebelarstvo vsako po 2 vagona sladkorja. Pravico do sladkorja imajo vsi čebelarji, člani in nečlani društva, ki se morajo prijavit edino le pri čebelarskih podružnicah. Podružnice imajo sestaviti nabiralne liste, ki naj obsegajo ime čebelarjevo, kraj, pošto, število plemenjakov, vrsto panjev in množino slad-

korja. Roji ne pridejo v poštev. Nabiralne liste in denar naj pošljejo podružnice najkasneje do 5. maja svojemu osrednjemu društvu. Cena 6 K za 1 kg. Morebitni večji stroški se bodo doplačali pri prejemu blaga. Podružnice dobe sladkor le pod pogojem, da pošljejo same ponj po prejetju obvestila, in sicer s svojimi vrečami, ker vreče, v katerih pošlje tovarna sladkor, so iz papirnatega blaga in niso sposobne za prekladanje. Sladkor je bil te dni oddan v Pragi.

Koncert, ki ga je hotel prirediti novomeški salonski orkester na nedeljo dne 26. t. m. v društveni dvorani Nar. Čitalnice v prid vseučiliški kuhinji v Zagrebu, se radi različnih ovir preloži. Mesto njega pa se bo vršil istega dne v ravno istem lokalni ob 3. uri popoldan ples, ki bo gotovo vzbudil obče zanimanje, zlasti še spričo plemenitega namena, ki ga zasleduje. Tozadevno bodo več povedala vabila.

Cvetlični dan. V nedeljo 26. t. m., kakor tudi v ponedeljek 27. t. m. priredijo novomeški dijaki cvetlični dan, ki pa se bo najbrž bolj proizvajal z umetniškimi razglednicami (Ivana Cankarja fotografijami in drugimi), kakor pa s cveticami. Občinstvo se prosi, da uvažuje stisko, v kateri se nahaja vseučiliška kuhinja v Zagrebu, vsled grozečega razpusta katere bi bilo onemogočeno študiranje kakim 300 slov. visokošolcem in prispeva po možnosti z denarnimi prispevki. Novomeščani, kakor tudi iz okolice, poskrbite, da ne boste zastajali za drugimi mesti, v katerih se yrše cvetlični dnevi in različne prireditve na 26. in 27. t. m. v ravno isti namen, namreč v prid vseučiliški kuhinji.

Trgovci novomeškega okraja, združimo se po vzgledu drugih trgovcev v skupno delovanje po geslu „Svoji k svojim“. Le z združenimi močmi bomo odpravili obupen položaj trgovcev v mestu in po deželi in vedno bolj pretečo nevarnost našega obstanka radi verižnikov in oseb, katere trgujejo brez obrtnih listov, ki se niso nikdar učile trgovstva itd. — Obrtniki novomeškega okraja so že hvalevredno zjedinjeni in nov odbor dela z vso enerzijo, da pomete lep obrtni stan nepoklicancev in vmešavcev v obrt, kateri niti pojma nimajo o njej. — Toraj trgovci iz Novega mesta, Trebnjega, Žužemberka, Toplice itd. združimo se kar najhitreje! V Novem mestu se je osnoval tozadevni pripravljalni odbor, ki bo v kratkem sklical vse trgovce iz mesta in okolice na posvetovalno zborovanje.

Žganega apna ima na razpolago 20 vagonov Urad za pospeševanje obrti po originalnih tovarniških cenah. Reflektanti na to apno naj priglasijo svoje zahteve nemudoma na omenjeni urad, Dunajska cesta št. 22. Če se reflektanti ne oglasijo do 23. t. m., se bo izdalo dovoljenje za izvoz preko državne meje. Apno se oddaja samo v celih vagonih.

Roženo moko, izvrstno dušičnato gnojilo oddaja Slovenska kmetijska družba po 105 K za 100 kg z vrečami vred. To umetno gnojilo je posebno velike vrednosti za vinograde, ker se v zemlji razkaja le polagoma in deluje torej po več let. Pozivljemo vse kmetovalce, v prvi vrsti pa vinogradnike, naj si to umetno gnojilo naroče za pomladno gnojenje. Trosi se ga lahko vsak čas, treba ga je pa podkopati ali podorati.

Železniške nezgode. Skoro vsak dan čitamo v časopisju o številnih nezgodah na železnici, katerih vzrok je mnogovrsten. Vse varnostne odredbe žal ne morejo preprečiti nesrečnih slučajev. Opozarjamo na današnji oglas domače zavarovalnice „Croatia“ v Zagrebu, katere zastopnik g. Josip June. Kandija-Novomesto, sprejema ponudbe na zavarovanje proti železniškim nezgodam po nominalni premiji 5 kron za vsakih tisoč kron. Premija se plača samo enkrat, zavarovanje pa velja za celo življenje.

Begunke-vdove, ki k svojim prošnjam za pokojnino in vzgojevalnino po padlih ali pogrešanih možeh in očetih ne morejo priložiti zahtevanih rojstnih, krstnih in

poročnih listin, lahko vseeno že sedaj prosijo. Oglasijo naj se pri svojem okrajnem glavarstvu, ali pri Predstojništvu begunskega taborišča v Strnišču pri Ptuj ali pri Posredovalnih uradih za begunce v Ljubljani in Novem mestu ali pri Čevljarski zadrugi v Mirnem, sedaj v Vrbovcu pri Mozirju. Tam bodo izpolnile in podpisale poseben formular in v kratkem jim bodo nato priznane njihove pokojnine in vzgojevalnina za otroke.

Svobodno trgovino odpraviti misli dr. Korošec in uvesti zopet vezano trgovino. Kakor se čuti, so prišli na najvišjem mestu tudi do spoznanja, da je svobodna trgovina velika ovira za prehrano ljudstva.

Dve kroni bosta vredni 1 dinar. Kakor pišejo listi, bo v avgustu regulacija valute. Zamenjavale se bodo krone z dinarji. Za dve kroni dobimo 1 dinar.

Doneski k vremenoslovju

(11)

Bele Krajine.

J. Šašelj.

VI. Kakšno vreme smo imeli v Beli Krajini, zlasti v adleški župniji, v zadnjih 10 letih v posameznih mesecih.

Tudi prva tretjina oktobra je bila prav neugodna. Večinoma je bilo oblačno in hladno, ali pa je deževalo. 5. je kazal toplomer zjutraj po dežju samo 4 C topline. Bilo je prav mrzlo, oblačno in burno, popoldne pa je začel dvakrat naletavati sneg. 12. pa smo imeli prvi mraz, ko je kazal toplomer zjutraj samo 1 C topline. Druga in zadnja tretjina pa sta bili prav lepi in po večini tudi topli. Imeli smo več prav krasnih solčnih in toplih dni. Ker sta bila september in prva tretjina oktobra tako neugodna, mokra in večinoma tudi mrzla, ni moglo več pridelkov pravočasno dozoreti. Zato so želi nekateri proso šele sredi oktobra, pa še ni bilo popolnoma zrelo. Istotako so nekateri sredi oktobra spravljali turšico, pa tudi še zeleno, nezrelo in mlečno. Moral pa so jo pospravljati z njiv, da so mogli potem orati in strni, posebno rž, sejati. Tudi ajdo so želi nekateri sredi meseca, drugi pa tudi šele koncem oktobra, ker ni bila preje zrela. Mnogi so tudi krompir kopal šele koncem meseca, ker ga preje niso mogli zaradi moče in drugih opravil.

Meseca novembra smo imeli precej lepo in ugodno vreme, da so mogli ljudje delati zunaj. Vendar je pa v mesecu večkrat deževalo in tudi snežilo. 12. je zjutraj močno deževalo, bliskalo se in grmelo. Zatem je potegnila burja in je padala solika, za njo pa je začelo snežiti in je hudo snežilo ves dan. Zupal je prvi sneg. Ker je pa potem 3 dni hudo lilo, je sneg kmalo skopnel.

Tudi december je bil po večini ugoden in prav suh. Večkrat smo imeli lepe gorke solčne dni, kakor v spomladi, posebno še po Božiču, 26., 27. in 29., ko so otroci bosih hodili. V drugi polovici ni bil toplomer zjutraj celo nikdar pod ničlo. Sneg je zupal nekoliko samo 17., ki je pa za par dni že izgubil. O Božiču pa so cvetele že marjetice, trobentice in teloh. Na Štefanje so dohajali ljudje v cerkev letno oblečeni.

L. 1913. Mesec januar je bil precej ugoden. Večinoma je bil suh. Sneg je zupal samo enkrat, v noči od 11. do 12., tudi 12. je ves dan snežilo. Tudi zime smo imeli malo. 8 dni v mesecu je bil zjutraj toplomer celo nad ničlo. Pač pa smo imeli veliko dni meglo in oblačno. Od 30. decembra do 13. jan. nismo videli solca.

Tudi februar je bil prav ugoden, večinoma lep in nenavadno suh, skoraj brez snega in dežja, da je ljudem primanjalo vode po vodnjakih in kalih, in v prvi polovici tudi precej topel. 2., na svečnico, smo imeli prav čudno vreme. Zjutraj je bil toplomer na ničli. Čez dan je bilo oblačno, a toplo, ker je držal jug. Popoldne ob 3. uri smo imeli v senci celo 9 C topline. Po noči pa je začelo močno deževati, in ko je nato potegnila burja, pa snežiti in je zupal precej debel sneg, ki je pa v 7 dneh popolnoma izgubil. Druga polovica meseca pa je bila vsled burje, ki je držala od 11. do 26. skoraj vse dni, prav mrzla, res zimi podobna. Kakor skoraj ves januar,

cvetele so tudi v prvi polovici februarja marjetice, trobentice, zvončki, teloh in jetrniki, katere cvetke so prinašali šolarji v šolo. Vsled suše smo imeli tudi prah po cesti. 11. februarja so nekateri že orali za turšico in korenje.

Mesec marec je bil prav lep, nenavadno gorak in prav suh, vsaj ni, izvzemši par dni, ves mesec ne-deževalo, ne snežilo. Imeli smo po večini krasne, solnčne dni. Vsled nenavadne toplote je začelo drevje odganjati in cveteti. V sredi meseca je zelenel že bezeg. 22. so cvetele miraboline in cibore, 26. pa črešnje, breskve in mudače. Tudi gaber je bil že zelen. Koncem meseca so bila močno napeta jabolka. 31. so cvetele nekodl že rane hruške. Tudi orehi so bili že močno odgnali. Rane trte so imele tudi že močno napeto popje. Zelene so bile tudi že nekatere bukke, nekateri hrasti in kostarji in nekoliko tudi lipe. Nekateri so slišali v noči od 19. do 20. tudi že slavca, ki se je bil nenavadno zgodaj vrnil k nam. Sploh je bil marec tako nenavadno lep in prijazen, kakor malokdaj april ali maj.

Raznotero.

Dijaki v Rusiji in delo. Dijaki, ki so vpisani na vseučilišču v Moskvi, dobivajo plačilo zato, da hodijo k predavanju, kar je pri današnjem boljševiškem gospodarstvu v Rusiji povsem umljivo. Kdo bi hotel dandanes študirati, ko ve, da se najbolj omejenemu delavcu desetkrat bolj godi, kakor izobražencu, ki se je mučil s študijem dolgo vrsto let na srednjih in višjih šolah. Delo in sicer ročno delo je parola nove dobe; le delo bo dalo dosti kruha. Tudi Wilson je rekel: Napredek je dandanes le mogoč v obdelovanju zemlje, v industriji, v obrti in trgovini. To so produktivne stroke. Le delo pripravljajo kulturo, vstrajno in požrtvovalno delo za blagor človeštva. Ročno delo je plodonosno polje za razvitek večine ljudi. Kajti dognano je, da večina ljudi prispe brez teorije s praktičnim delovanjem do vrhunca njim možnega blagostanja.

Preveč živeža imajo v Avstraliji. Mister Massey je povedal v Parizu, da se nahajajo v Avstraliji ogromne zaloge raznih živil, kakor: 5 milijonov sodov zmrznjenega mesa, 230 tisoč zabojev surovega masla, 500 tisoč hlebov sira. Ako ne bo kmalu prilike za izvoz na ladijah, se utegne velik del teh zalog popolnoma pokvariti. — Da, da, tako je sedaj na svetu! V enem kraju se kvarijo prevelike zaloge živil, v drugem pa umira človek od pomanjkanja živil! Kedo bo svet zjednačil?

Tečna in zdrava jed. Operi pol litra belega fižola in razreži pol kilograma masnega govejega mesa na kocke, razreži tudi celo čebulo, zmečkaj en paradiznik, deni dva stroka česna in lavorjevo pero, ščepec paprike. Vse to deni v lončen pisker, nalij vode, da stoji za prst nad fižolom, in porini v pečico, kjer se mora pariti 2 do 3 ure. Treba je večkrat zaliti z vročo vodo, ker ta jed, šobet imenovana, ne sme biti suha, mora imeti moče, kolikor gulaš. Osoli se, ko je skoraj kuhano.

Zakaj pa pri nas ne? V Mariboru se dobi lepa, prava, velika zemlja za 50 vinarjev. Pri nas na Kranjskem pa velja štrucka kruha, ki gotovo ni še enkrat večja od mariborske zemlje — 2 kroni!

Italijani preganjajo duhovne. Krškega škofa dr. Mahničiča so odvedle italijanske oblasti v Italijo. K odgonu se poročajo nastopne podrobnosti: Dne 4. aprila 1919 ob šestih zjutraj je prišel k škofu italijanski častnik z brzojavko admirala Cagnija, ki je dovoljevala škofu, da se sme po svoji želji preseliti v Senj. Častnik je nato spremil škofa na italijansko torpedovko, ki naj bi ga prepeljala v Senj. Na škofovo izrecno zahtevo so mu dovolili spremstvo dveh duhovnikov. Ko je priplula torpedovka na odprto morje, je stopil pred škofa poveljnik ladje in mu izjavil, da je isti trenutek prejel brezžično brzojavko iz Reke, da škofa ne sme prepeljati v Senj, temveč,

da ga mora odvesti v Ancono. vsi protesti škofovega spremljevalca so bili zaman. Torpedovka je odplula v Ancono, kjer so škofa izkrcali, njegova spremljevalca pa prisilili, da sta se vrnila. — „Jadran“ poroča iz Sinja z dne 1. aprila: Danes je prbežal semkaj o. Frano Milun, župnik v Ogorju, občina Muč. Italijani so mu zaplenili vso hišo in hlev; pustili so mu le majhno sobico za prenočevanje in uradovanje. Kuhati si je smel šele potem, kadar so dokubali Italijani. Končno ga je poklical laški poveljnik in mu naznanil, da bo odgovoren za vsak neuspeh pri pobiranju orožja med ljudstvom. Župniku se je posrečilo uiti. — Tudi istrskim frančiškanom se nič boljše ne godi. V Zagreb je dospel o. Ignacij Aljinović, gvardijan samostana v Piranu. Italijanski barbari so njega in njegove sobrate malodane bose in nage izgnali z domače grude.

Nič več kislega kruha. Zdaj manjka večkrat droži in gospodinja mora seči, kakor nekodl, po domačem kvasu, to je nekoliko podkvašenega testa zadnje peke. Večkrat toži, da je kruh kisel. Temu se odpomore, če zalije gospodinja kvas z vodo, kolikor rabi vode navadno za kvas, pa ne primeša moke. S tisto vodo zamesi kakor s kvasom in kruh ni kisel. Tako se je pohvalilo par gospodinj v Divači. Kvas se nastavi lahko tudi z drožmi ali s krvajco. Gospodinje, potrudite se in delajte iz skromnih in lahkih sredstev dober kruh!

Kruha ne bi smelo manjkati. Na svetu je neprestana žetev. V januarju žanjejo v Argentini, Čile, Avstraliji, Novi Zelandiji, v februarju v Indiji, v marcu v Gornjem Egiptu. V Meksiki, na Kubi, v spodnjem Egiptu, Siriji, Perziji, Mali Aziji žanjejo v aprilu, v naslednjem mesecu v severni Ameriki, nekaterih delih južne Amerike, na Japonskem in Kitajskem, v juniju v Italiji, južni Afriki in zapadnih delih Zedinjenih držav, v juliju v podonavju, severni Franciji, južni Rusiji, Kanadi; v Nemčiji in Angliji žanjejo v avgustu, enako v Belgiji, Holandiji. V septembru žanjejo v Rusiji in Skandinaviji, mesca oktobra v Peru, novembra v južni Afriki, v decembru pa v južni Avstraliji. Tako ni dneva, da bi srp ne pel. Le po lastni krivdi človeštvo nima kruha.

„Nobel“-mesarji. V Kopenhagnu se je pred nekaj meseci to-le zgodilo: Hei nekega restavrateja se je poročila z nekim mesarjem, ki je bil prislužil med vojno marsikateri milijon, ko je pošiljal meso v Nemčijo. Ženitovanjski gostje so bili sami mesarji in živinski prekupci s svojimi ženami, ki so prišle naravnost v grotesknh toaletah. Nekateri so nosile briljantne prstane na — rokavicah. Pri pojedini v nekem hotelu je prišlo enemu izmed gostov na misel, da bi izračunili, za koliko dragocenosti nosijo ženske pri sebi. Misel so sprejeli enoglasno in pričeli s presojanjem. Ko so videli, da imajo pri sebi za nad dva milijona dragocenosti, so se zdeli sami sebi še za polovico bolj „nobel“ ko poprej.

Damask najstarejše mesto sveta. Orientalci imenujejo Damask „Biser Vzhoda“, najstarejše mesto na svetu. V bibliji se neprestano imenuje, obstojalo je že 1400 let pred Kristusom. Potovalci ga imenujejo „ljubi umazani Damask“, ker duhovi, ki obdajajo ulice, niso ravno prijetni in cestni pometači stavkajo že od pamtiveka. Damask je pozorišče važnih dogodkov že od časa, ko je bil zavzet od kralja Davida. Pri tej priliki je padlo 22.000 mož. Egipčani, križarji, Turki, so se neprestano topli za mesto. To je gotovo mesto, za katerega so se največ bojevali. Bazar v Damasku je svetovno znan. Damaško jeklo, orožje, svila, dišave in dragulji so prvovrstno tržno blago v tem mestu. Največja lepota Damaska obstoji v drevesih, vrtovih in vinogradih, ki leže okrog mesta v širjavi 60 kvadratnih kilometrov. Vsi ti se namakajo od vodnih kanalov, ki tečejo skozi mesto, in ki se imenujejo v bibliji, v drugi knjigi kraljev, ko se je sirski vojskovodja kopal v ti vodi, da ne bi se ga prijala gobavost.

Zahvala.

Za obilne dokaze sočutja povodom smrti našega očeta oziroma starega očeta, gospoda

Franceta Lepič-a

strugarja in hišnika v Novem mestu

izrekam v svojem, kakor v imenu svojega, v Ameriki odsotnega brata Franceta Lepič, vsem najpristnejšo zahvalo. Osebito se pa zahvaljujem g. višjemu okr. zdravniku dr. I. Vavpotiču, njegovim dobrim sosedom, prijateljem in znancem za njih požrtvovalno postrežbo v bolezni in naklonjenost, dalje čast. duhovščini, oo. frančiškanom in prostovolj. gasilnemu društvu za obilno častno spremstvo, ter vsem-onim, ki so pokojnika spremili k zadnjemu počitku.

Novo mesto - Metlika, dne 10. aprila 1919.

Ivan Drobnič.

Razvedrilo.

Edin pripomoček. „Kaj je resnica, da te tvoja žena že teden dni ni nič zmirljala?“ — „Da, da! Še en teden me ne bo! Spovednik ji je naložil pokoro pri velikonočni izpovedi, da mora 14 dni molčati!“

Le počasi. Ema: „Kdaj bo pa tvoja poroka, ker imaš sedaj toliko ženinov na ženitbeno ponudbo v časopisu?“ — Justina: „Glej, glej, kako si radovedna. Meni se prav nič ne mudi!“ — Ema: „Ti se boš torej poročila, kadar se ti bo že mudilo?“

Najlepši pogled. Lovec: „Ni ga lepšega pogleda, kakor če lovec pode medveda!“ — Lajik: „Jaz pa mislim, da je še veliko lepši pogled, kadar medved podi lovec.“

Zviti otroci. Oče: „Za Boga, otroci, kaj pa mislite, da tako strašansko razgrajate in se zmerjate in razbijate.“ — Otrok: „Igramo se mamu in očeta!“

Dobra žena. „Sedaj me ima pa moja žena že rajši, kakor svojega psička.“ — „Kako se je to zgodilo?“ — „Pes noče vsega žreti, kar skuba moja žena, — jaz pa vse!“

Grožnja. „Če me bo moj sosed še dolgo jezil, se bom strašno maščeval: kupil bom svoji ženi nov spomladanski klobuk za 500 kron! Potem ga bo pa njegova žena tako dolgo trpinčila s prošnjo za enak klobuk, da bo naravnost obupal in znorel!“

Razžaljenje. Mati je izvedela, da je njeno hčerko poljubil fant in je ukazala, da mora predrzneža tožiti, ker jo je s tem razžalil. Mici pa odgovori: „Ah, prosim mamica, tožila ga pa že ne bom, ker jaz sem ga tudi na isti način razžalila.“

Vredno tožbe. Sosed odvetniku: „Gospod doktor, tega kajona, našega župana, bode pa treba tožiti.“ — Odvetnik: „No, kaj pa je vam storil?“ — Sosed: „Nič, ali jaz imam jezo nanj, ker niso — mene izvolili za župana.“

Lepa družba. Odvetnik zatožencu po obravnavi: „Presneti Zmikač! Že v tretje sem te moral zagovarjati zaradi tatvine, kaj neki misliš na to?“ — Zmikač: „Jaz pač mislim, da bi bilo najboljšje, ko bi bila midva vedno v družbi.“

Na srečo. V kuhinji je nekaj zaropotalo. „Kaj pa je bilo, Marica?“ vpraša gospodinja iz sobe, ozrši se v kuhinjo. „Nič hudega. Skleda je padla na tla, pa k sreči se je razbila le na dvoje.“ — „No, ali je tedaj ni škoda?“ — „Da, ali veliko več bi še bilo, ko bi se razbila na tisoč koscev. Koliko dela bi bilo, predno bi jih vkup pobrala.“

Poslano.

Založba Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani se usoja p. n. občinstvu naznaniti, da pripravljajo izdajo: **Velikega slovenskega vzornega spisovnika** izpod peresa g. profesorja Henrika Podkrajška. Spisovnik, okoli 350 do 400 strani, bo v kratkem izšel in bo obsegal izbrano zbirko pisem, listin in vlog za zasebnike, trgovce in obrtnike. Izkratka, spisovnik bo neogiben potreben svetovalec v vseh vprašanjih in pravnih zadevajočih gospodarski promet.

Naročila pred izdajo, ki so potrebna spričo majhne naklade zaradi težkoč pri nabavi papirja, sprejemajo vse knjigarne.

Tvrdba E. GUŠTIN v Metliki - dobavlja **poljedelske stroje** vseh vrst. — Zahtevajte cenik!

VOSEK čist in voščine kupi po najvišjih cenah. — Kje, pove uredništvo Dolenjskih Novic pod „Vosek 340“.

Med. univ.

Dr. L. JENKO ordinira v Kandiji v stari Kastelčevi hiši od 10. do 12. ure dopoldan.

OBVESTILO.

Podpisani vljudno naznanjam, da sem otvoril v Kandiji pri mostu hišna št. 31

kleparsko obrt.

Toplo se priporočam za mnogobrojna naročila v to stroko spadajočih del, novih, kakor tudi popravi. Priporočam se tudi cenjenim vinogradnikom za popravila trtnih škropilnic in raznih potrebnih za vinstvo in vinorejstvo, kakor: kipelnih veh, žveplanih lamp, žveplanih mehov in drugo. Nadalje prevzemam napeljavno strelodvodov, barvanje zvonikov, pločevinastih streh, žlebov in cevi, za kar imam prav dobro barvo in po nizki ceni. Izvršujem vse točno, solidno in kolikor mogoče po nizki ceni. Imam v zalogi jako pripravne svetilke na karbit, za katere jamčim. Cena po dogovoru. Odličnim spoštovanjem

August Küssel ml.

ornamentni, stavbeni in galanterijski klepar v Kandiji št. 31 pri mostu.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem otvoril v NOVEM MESTU, Ljubljanska cesta št. 36

trgovino z južnim sadjem - kanditi in delikatesami -

lastnega izdelka. Potrudil se bom, slavno občinstvo v vsakem oziru zadovoljiti s točno in solidno postrežbo. Za mnogobrojni poset se najtopleje priporočam

Tomo Zagajski.

Železniške nezgode na dnevnem redu!
Zavarovalnica „CROATIA“
v Zagrebu

Zavaruje proti neugodam na železnici. Premija za vsakih tisoč kron K 5 — enkrat za celo življenjsko dobo.

Ponudbe sprejema zastopnik:

Josip Junc - Kandija 38 - Novo mesto 35. Kot prijava zadošča dopisnica.

Neka dama želi pouka v slovenskem jeziku. Glavni trg h. št. 91.

Laške lire

se kupijo - tudi v največjih množinah. Tajnost zajamčena. Naslov pri uredništvu Dolenjskih Novic.

Sadjevec, vino in kislo vodo razpošilja A. OSET - p. Guštanj.